

Oświadczenie o stanie kontroli zarządczej

w Ministerstwie Sprawiedliwości ¹⁾

za rok 2016

Dział I ²⁾

Jako osoba odpowiedzialna za zapewnienie funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, tj. działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy, a w szczególności dla zapewnienia:

- zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi,
- skuteczności i efektywności działania,
- wiarygodności sprawozdań,
- ochrony zasobów,
- przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania,
- efektywności i skuteczności przepływu informacji,
- zarządzania ryzykiem,

oświadczam, że w kierowanej przeze mnie jednostce sektora finansów publicznych - Ministerstwie Sprawiedliwości

Część A ⁴⁾

~~— w wystarczającym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.~~

Część B ⁵⁾

X w ograniczonym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.

Zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej wraz z planowanymi działaniami, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej, zostały opisane w dziale II oświadczenia.

Część C ⁶⁾

~~— nie funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza.~~

Zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej wraz z planowanymi działaniami, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej, zostały opisane w dziale II oświadczenia.

Część D

Niniejsze oświadczenie opiera się na mojej ocenie i informacjach dostępnych w czasie sporządzania niniejszego oświadczenia pochodzących z: ⁷⁾

- X monitoringu realizacji celów i zadań,
- X samooceny kontroli zarządczej przeprowadzonej z uwzględnieniem standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych ⁸⁾,
- X procesu zarządzania ryzykiem,
- X audytu wewnętrznego,
- X kontroli wewnętrznych,
- X kontroli zewnętrznych,
- innych źródeł informacji: -

Jednocześnie oświadczam, że nie są mi znane inne fakty lub okoliczności, które mogłyby wpłynąć na treść niniejszego oświadczenia.

Warszawa, 31.03.2017r.

(miejsowość, data)

DYREKTOR GENERALNY
MINISTERSTWA SPRAWIEDLIWOŚCI

(podpis ministra/kierownika jednostki)

Radostaw Płucisz

1. Zastrzeżenia dotyczące funkcjonowania kontroli zarządczej w roku ubiegłym. Należy opisać przyczyny złożenia zastrzeżeń w zakresie funkcjonowania kontroli zarządczej, np. istotną słabość kontroli zarządczej, istotną nieprawidłowość w funkcjonowaniu jednostki sektora finansów publicznych albo działu administracji rządowej, istotny cel lub zadanie, które nie zostały zrealizowane, niewystarczający monitoring kontroli zarządczej, wraz z podaniem, jeżeli to możliwe, elementu, którego zastrzeżenia dotyczą, w szczególności: zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania, wiarygodności sprawozdań, ochrony zasobów, przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania, efektywności i skuteczności przepływu informacji lub zarządzania ryzykiem.

Poniżej przedstawione zostały obszary, w których zidentyfikowano nieprawidłowości w zakresie funkcjonowania kontroli zarządczej w Ministerstwie Sprawiedliwości w 2016 r.:

I. Informacja i komunikacja (Standard D.16 oraz D.17) - w obszarze przepływu bieżącej informacji i komunikacji wewnętrznej pomiędzy poszczególnymi komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Sprawiedliwości.

W wyniku przeprowadzonego badania ankietowego, wykonanego w ramach samooceny systemu kontroli zarządczej w Ministerstwie Sprawiedliwości za rok 2016 wśród pracowników i kadry zarządzającej Ministerstwa Sprawiedliwości, obszar komunikacji pomiędzy pracownikami a przełożonymi, w rozwiązywaniu problemów i zagrożeń związanych z realizacją zadań, została oceniona pozytywnie przez 58% ankietowanych pracowników. Negatywnie o komunikacji pomiędzy pracownikami a przełożonymi wypowiedziało się prawie 20% ankietowanych. W ramach badania ankietowanego dotyczącego komunikacji wewnętrznej pomiędzy poszczególnymi komórkami organizacyjnymi sformułowane zostało pytanie o ocenę przepływu informacji wewnątrz Ministerstwa. W grupie ankietowanych aż 42% pracowników i 19% kierowników negatywnie wypowiedziało się o komunikacji pomiędzy komórkami organizacyjnymi Ministerstwa. Ich zadaniem funkcjonujący w Ministerstwie system przepływu informacji nie zapewnia osobom zarządzającym i pracownikom, w odpowiedniej formie i czasie, właściwych oraz rzetelnych informacji potrzebnych do realizacji zadań.

II. Mechanizmy kontroli (Standard C.13) – Ochrona zasobów, w zakresie ochrony danych osobowych Ministerstwa Sprawiedliwości.

W wyniku przeprowadzonej analizy funkcjonowania kontroli zarządczej w Ministerstwie Sprawiedliwości w zakresie realizacji w roku 2016 standardu o nazwie „Ochrona zasobów” stwierdzono, iż w ministerstwie w niewystarczającym stopniu funkcjonują mechanizmy chroniące dane osobowe. Zastrzeżenia związane z ochroną danych osobowych dotyczyły m.in.:

- udostępniania danych osobowych osobom nieuprawnionym,*
- braku upoważnień do przetwarzania danych osobowych,*

- braku realizacji obowiązku rejestracji zbiorów danych osobowych,
- braku właściwych podstaw prawnych w zakresie przetwarzania danych osobowych,
- braku zapisów dostatecznie chroniących dane osobowe w umowach zawieranych przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Skala występowania powyżej wskazanych incydentów w roku 2016 nie była duża, niemniej jednak, z uwagi na aktualnie obowiązujące przepisy karne, a także wysokie kary finansowe, wynikające z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych (do 20 mln euro) uznać należy, że występowanie tego typu naruszeń powinno być minimalizowane. W zakresie realizacji wskazanego standardu sformułowane zostały również w roku 2016 zastrzeżenia dotyczące prawidłowości przestrzegania zapisów Polityki Bezpieczeństwa Danych Osobowych. Wyniki kontroli wewnętrznych przeprowadzanych w ministerstwie wskazywały na brak prawidłowości zapewnienia właściwego administrowania i wystarczającego bezpieczeństwa danych osobowych przetwarzanych w ramach realizowanych projektów, w tym braku sformalizowania powierzenia przetwarzania danych osobowych. Ponadto, w przeprowadzonym w roku 2016 w Ministerstwie Sprawiedliwości procesie analizy ryzyka, zidentyfikowane zostały przez komórki organizacyjne ryzyka związane m.in. z wystąpieniem incydentów w zakresie udostępniania informacji osobom nieuprawnionym, przetwarzania danych osobowych mających wpływ na dostępność, poufność i integralność danych, naruszaniem uprawnień oraz zagrożenia związana z nieprzestrzeganiem Polityki Bezpieczeństwa Danych Osobowych. Pomimo, iż analiza wskazanego standardu przeprowadzona za pomocą samooceny wskazuje na to, że respondenci bardzo wysoko oceniają przestrzeganie w ministerstwie wymagań standardu, to należy zadbać w sposób szczególny o to, aby dostęp do zasobów ministerstwa miały wyłącznie osoby upoważnione, a przepisy związane z ochroną danych osobowych i Polityką Bezpieczeństwa Danych Osobowych bezwzględnie przestrzegane.

2. Planowane działania, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej.

Należy opisać kluczowe działania, które zostaną podjęte w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej w odniesieniu do złożonych zastrzeżeń, wraz z podaniem terminu ich realizacji.

I. W zakresie poprawy funkcjonowania w Ministerstwie Sprawiedliwości Standardu D.16 oraz D.17 na rok 2017 zaplanowano realizację zadań związanych z poprawą sprawności załatwiania spraw poprzez zapewnienie adekwatnych narzędzi teleinformatycznych do elektronicznego obiegu dokumentów i zarządzania dokumentacją w wersji elektronicznej, przy jednoczesnym ograniczeniu obiegu dokumentów papierowych.

Główne zadania zaplanowane do realizacji na rok 2017 w ramach wprowadzenia projektu:

- II 2017 – uruchomienie wersji testowej EZD,
- III 2017 – szkolenia wybranych grup użytkowników (koordynatorów) systemu EZD,

- VIII-X 2017 – szkolenia pozostałych użytkowników systemu EZD w zakresie wykorzystania narzędzia, zmienionej instrukcji kancelaryjnej oraz zasad i podstaw prawnych komunikacji elektronicznej,
- X 2017 – zapewnienie wyposażenia technicznego niezbędnego do uruchomienia systemu EZD,
- XI 2017 – wydanie zarządzenia w sprawie instrukcji kancelaryjnej.

W odniesieniu do działań, które zostały przeprowadzone w latach poprzednich, w zakresie poprawy obszaru komunikacji wewnętrznej należy zauważyć, iż wyniki przeprowadzanej samooceny kontroli zarządczej odnotowują systematyczny wzrost ocen pozytywnych respondentów w zakresie poprawności funkcjonowania wskazanego obszaru. W związku z tym, również w roku 2017 zaleca się kontynuację działań przeprowadzanych w latach ubiegłych, tj. m.in. podnoszenie świadomości pracowników ministerstwa na temat konieczności przestrzegania zasad postępowania z korespondencją i jej obiegiem w urzędzie oraz przeprowadzania przez trenerów wewnętrznych cyklicznych szkoleń z zakresu stosowania instrukcji kancelaryjnej i archiwizacji dokumentów.

II. W zakresie poprawy funkcjonowania w Ministerstwie Sprawiedliwości Standardu C.13 zaplanowano na rok 2017, w ramach wykonywania ustawowych zadań przez Administratora Bezpieczeństwa Informacji, przeprowadzanie szkoleń z zakresu ochrony danych osobowych.

Przeprowadzone szkolenia przyczynią się do podniesienia świadomości pracowników Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie ochrony danych osobowych, a w związku z tym, do ograniczenia naruszeń przepisów w tym zakresie oraz występowania incydentów związanych z przetwarzaniem danych osobowych. Ponadto, w związku z koniecznością wdrożenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych, w 2017 roku zakres szkoleń zostanie rozszerzony o nowe wymagania w zakresie ochrony danych osobowych, wynikające z ww. regulacji. Jednocześnie, w związku z ustaleniami wynikającymi z przeprowadzonych w ministerstwie kontroli wewnętrznych, w wyniku których stwierdzono, że beneficjent nie zapewnił właściwego administrowania i wystarczającego bezpieczeństwa danych osobowych projektów, w tym nie sformalizował powierzenie przetwarzania danych osobowych wykonawcy, polecono Departamentowi Informatyzacji i Rejestrów Sądowych formalne powierzenie przetwarzania danych osobowych podmiotowi wykonującemu zadania związane z realizacją projektów, w celu zapewnienia właściwego bezpieczeństwa danych osobowych uczestników projektu, zgodnie m.in. z Polityką Bezpieczeństwa Danych Osobowych Ministerstwa Sprawiedliwości.

W ramach działań zaplanowanych do przeprowadzenia w 2017 roku w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej w obszarze bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych wymienić należy:

- poprawę nadzoru nad uprawnieniami do systemów informatycznych,*
- poprawę procedur tworzenia kont dostępowych do systemów informatycznych,*
- usprawnienie przepływu danych pomiędzy Wydziałem Utrzymania Infrastruktury a innymi wydziałami w Departamencie Informatyzacji i Rejestrów Sądowych Ministerstwa Sprawiedliwości,*
- usprawnienie wyłączania lub usuwania kont użytkowników niebędących już pracownikami ministerstwa lub kont pracowników firm zewnętrznych, których umowy uległy wygaszeniu.*

Dział III¹⁰⁾

Działania, które zostały podjęte w ubiegłym roku w celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej.

1. Działania, które zostały zaplanowane na rok, którego dotyczy oświadczenie:

Należy opisać najistotniejsze działania, jakie zostały podjęte w roku, którego dotyczy niniejsze oświadczenie w odniesieniu do planowanych działań wskazanych w dziale II oświadczenia za rok poprzedzający rok, którego dotyczy niniejsze oświadczenie. W oświadczeniu za rok 2010 nie wypełnia się tego punktu.

Wśród działań, które udało się przeprowadzić w roku 2016 w obszarze poprawy funkcjonowania przepływu informacji i komunikacji wewnętrznej w Ministerstwie Sprawiedliwości, należy wymienić działania realizowane głównie przez Biuro Dyrektora Generalnego. Z listy zaplanowanych do realizacji w roku 2016 działań przeprowadzono cykliczne szkolenia dla pracowników ministerstwa z zakresu stosowania instrukcji kancelaryjnej oraz archiwizacji dokumentów. W czasie szkoleń przybliżano uczestnikom zasady stosowania instrukcji kancelaryjnej oraz Jednolitego Rzeczowego Wykazu Akt, podnosząc tym samym świadomość pracowników, co do konieczności przestrzegania zasad postępowania z korespondencją i jej obiegiem w urzędzie. Łącznie w roku 2016 Biuro Dyrektora Generalnego przeszkoliło 284 osoby. Ponadto, w celu wsparcia i kontrolowania czynności kancelaryjnych, przeprowadzono indywidualne konsultacje dla pracowników Ministerstwa Sprawiedliwości z zakresu stosowania instrukcji kancelaryjnej, instrukcji archiwalnej oraz weryfikacji akt przed przekazaniem ich do Archiwum Zakładowego. W pierwszej połowie 2016 roku Biuro Dyrektora Generalnego rozpoczęło pracę nad zmianą obowiązującej instrukcji kancelaryjnej. Zmiany porządkujące zapisy w instrukcji kancelaryjnej, uzgodnione zostały z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych.

W 2015 roku zapoczątkowano działania zmierzające do zmiany instrukcji kancelaryjnej pod kątem planowanego wprowadzenia w Ministerstwie Sprawiedliwości elektronicznego zarządzania dokumentami (EZD), czyli systemu wykonywania czynności kancelaryjnych, dokumentowania przebiegu załatwiania spraw, gromadzenia i tworzenia dokumentacji

w postaci elektronicznej, przy użyciu systemu teleinformatycznego, stanowiącego rozwinięcie funkcjonującego obecnie elektronicznego obiegu dokumentów. W ramach kontynuacji działań w powyższym zakresie, w I półroczu 2016 roku prowadzone były prace nad powstaniem nowej instrukcji kancelaryjnej oraz nawiązano współpracę z Podlaskim Urzędem Wojewódzkim w sprawie wykorzystania na potrzeby ministerstwa elektronicznego narzędzia do obsługi EZD (EZDPUW). W II półroczu 2016 roku podpisano porozumienie z ww. urzędem w zakresie wdrożenia, utrzymania i rozwoju systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją, powołano Komitet Sterujący oraz zatwierdzono Kartę projektu „Wdrożenie elektronicznego zarządzania dokumentacją w MS (EZD)”. Ponadto, w związku z planowanym wdrożeniem systemu EZD, wyznaczono w każdej komórce organizacyjnej Ministerstwa Sprawiedliwości koordynatorów EZD. Do obowiązków koordynatorów wdrożenia elektronicznego zarządzania dokumentacją EZD należeć będzie m.in. szkolenie i wspieranie współpracowników na etapie wdrożenia systemu, a po wdrożeniu systemu bieżące wspieranie i kontrolowanie prawidłowości wykonywania czynności kancelaryjnych przez użytkowników EZD.

2. Pozostałe działania:

Należy opisać najistotniejsze działania, niezaplanowane w oświadczeniu za rok poprzedzający rok, którego dotyczy niniejsze oświadczenie, jeżeli takie działania zostały podjęte.

Do pozostałych działań, które zostały przeprowadzone w roku ubiegłym w obszarze kontroli zarządczej należy m.in. wprowadzenie w życie od 2017 roku zarządzenia Nr 220/16/BKA Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 listopada 2016 r. w sprawie systemu kontroli zarządczej w Ministerstwie Sprawiedliwości. Wprowadzenie nowego zarządzenia, zgodnie z oczekiwaniami kierownictwa, podyktowane było potrzebą usprawnienia systemu kontroli zarządczej pod kątem uproszczenia procesu związanego z planowaniem działań w Ministerstwie Sprawiedliwości oraz sprawozdawaniem z jego realizacji.

W ramach przeprowadzonej zmiany:

- zaktualizowano instrukcję działań planistycznych,
- zaktualizowano instrukcję wypełniania formularza do analizy ryzyka w Ministerstwie Sprawiedliwości,
- zaktualizowano formularze wspierające proces planowania i zarządzania ryzykiem w urzędzie,
- wprowadzono nową formułę oceny systemu kontroli zarządczej, polegającą na przygotowaniu przez kierowników komórek organizacyjnych ministerstwa oświadczeń cząstkowych o stanie kontroli zarządczej w ministerstwie.

Objaśnienia:

- 1) Należy podać nazwę ministra, ustaloną przez Prezesa Rady Ministrów na podstawie art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 199 i Nr 80, poz. 717, z 2004 r. Nr 238, poz. 2390 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 169, poz. 1414 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 45, poz. 319, Nr 170, poz. 1217 i Nr 220, poz. 1600, z 2008 r. Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 42, poz. 337, Nr 98, poz. 817, Nr 157, poz. 1241 i Nr 161, poz. 1277 oraz z 2010 r. Nr 57, poz. 354), a w przypadku gdy oświadczenie sporządzane jest przez kierownika jednostki, nazwę pełnionej przez niego funkcji.
- 2) W dziale I, w zależności od wyników oceny stanu kontroli zarządczej, wypełnia się tylko jedną część z części A albo B, albo C przez zaznaczenie znakiem "X" odpowiedniego wiersza. Pozostałe dwie części wykreśla się. Część D wypełnia się niezależnie od wyników oceny stanu kontroli zarządczej.
- 3) Minister kierujący więcej niż jednym działem administracji rządowej składa jedno oświadczenie o stanie kontroli zarządczej w zakresie wszystkich kierowanych przez niego działów, obejmujące również urząd obsługujący ministra. Oświadczenie nie obejmuje jednostek, które nie są jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 96, poz. 620, Nr 123, poz. 835, Nr 152, poz. 1020 i Nr 238, poz. 1578).
- 4) Część A wypełnia się w przypadku, gdy kontrola zarządcza w wystarczającym stopniu zapewniła łącznie wszystkie następujące elementy: zgodność działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczność i efektywność działania, wiarygodność sprawozdań, ochronę zasobów, przestrzeganie i promowanie zasad etycznego postępowania, efektywność i skuteczność przepływu informacji oraz zarządzanie ryzykiem.
- 5) Część B wypełnia się w przypadku, gdy kontrola zarządcza nie zapewniła w wystarczającym stopniu jednego lub więcej z wymienionych elementów: zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania, wiarygodności sprawozdań, ochrony zasobów, przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania, efektywności i skuteczności przepływu informacji lub zarządzania ryzykiem, z zastrzeżeniem przypisu 6.
- 6) Część C wypełnia się w przypadku, gdy kontrola zarządcza nie zapewniła w wystarczającym stopniu żadnego z wymienionych elementów: zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania, wiarygodności sprawozdań, ochrony zasobów, przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania, efektywności i skuteczności przepływu informacji oraz zarządzania ryzykiem.
- 7) Znakiem "X" zaznaczyć odpowiednie wiersze. W przypadku zaznaczenia punktu "innych źródeł informacji" należy je wymienić.
- 8) Standardy kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych ogłoszone przez Ministra Finansów na podstawie art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
- 9) Dział II sporządzany jest w przypadku, gdy w dziale I niniejszego oświadczenia zaznaczono część B albo C.
- 10) Dział III sporządza się w przypadku, gdy w dziale I oświadczenia za rok poprzedzający rok, którego dotyczy niniejsze oświadczenie, była zaznaczona część B albo C lub gdy w roku, którego dotyczy niniejsze oświadczenie, były podejmowane inne niezaplanowane działania mające na celu poprawę funkcjonowania kontroli zarządczej.